

Dommerobservatørens rolle

Det er ferietider, så jeg skal gribe lidt i skuffen det næste par uger. Dette er derfor en revideret udgave af en artikel, som første gang kom forbi den 26. januar 2021 – men den er ikke blevet mindre aktuel, hvilket læserhenvendelser i den grad også tyder på. Hvad pokker ser en dommerobservatør egentlig på ?.

Tingene er mildest talt hektiske lige i øjeblikket. Hvad er det egentlig, vi vurderer, når vi sidder på stadion og ser på en dommerpræstation. Faktisk er det ét af de hyppigst stillede spørgsmål, og mange bliver lidt forundrede, dels over at vi ikke sidder iført skæg og blå briller, dels at dommeren godt ved, at vi er der. Jeg tror, at mange forestiller sig det hele som en slags uanmeldt revision. Sådan var det i de (måske ikke så) gode gamle dage – jeg har selv som dommer oplevet bedømmere, der prøvede at gemme sig bag en busk eller et stort træ. Men alt er helt åbent og intet fejlet ind under gulvtæppet.

Oprindelig hed vi bedømmere, så blev vi til udviklere (da hovedvægten gik fra at uddele en karakter og at finde fejl til at guide dommeren i den rigtige retning). Og nu er vi så landet på det, som vi også hedder internationalt, nemlig observatører, som rummer det bedste fra begge kategorier. Karaktererne er selvfølgelig én af parametrene, når man skal have indrangeret dommeren til kampe, der svarer til det niveau, hvor han befinder sig her og nu (men langt fra det eneste afgørende), men det er mindst lige så væsentligt at få coachet dommeren, så han undgår at lave de samme fejl næste gang. Mange tror stadig, at vi i alt væsentligt sidder på tribunen og fører ølregnskab over forkerte kendelser – men det er altså på ingen måde tilfældet.

Jeg kan af og til have en fornemmelse af, at folk opfatter dommerverdenen som en lukket klub a la logebrødre – om ikke andet sker det, når jeg har påtaget mig på denne plads at forklare eller forsvare en dommerkendelse, hvor størstedelen af nationen har haft en anden opfattelse. Der er ikke noget hemmeligt i, hvad der foregår – jeg tror endda, at man kan finde observatørvejledningen inde på DBUs hjemmeside, hvis man leder længe nok - så tag klummen her som forbrugeroplysning. Jeg har ofte hørt klubfolk og fans spørge mig, om en dommer virkelig skulle kunne huske alle kendelser fra en kamp, når vi sad bagefter. Svaret er nej, for i virkeligheden ser vi meget mere på helhedsindtrykket, end vi ser på de enkelte kendelser. Derfor er der groft sagt to tilgange til en samtale efter kampen: gennemgangen kan være kronologisk, hvis udviklingen i kampen gør, at det er lettest at holde tråden på den måde, men oftest bliver det temabaseret, hvor man bundter situationer (og kun de væsentligste af dem – vi går på ingen måde alle kendelser slavisk igennem). Der er selvfølgelig lige spørgsmålet om de potentielt kampafgørende fejl ('black/white mistakes', eller 'clear refereeing mistakes', som den politisk korrekte betegnelse nu er) – men ellers er det de store linjer, det handler om. Og kampafgørende kendelser koncentrerer sig om straffespark, røde kort og straffespark. Pudsigt nok det samme, som VAR nu går ind og checker.

I vores skema er det hele kogt sammen i en sammenhængende beskrivelse af præstationen, men man kan sige, at vi går ind og vurderer på en fem-seks delvis overlappende områder.

Først – selv om vi ikke taler om en prioriteret orden her - er der *forvaltningen af spillets love*, som i sidste ende hænger sammen med ting som den generelle kontrol og linjen i kampen. Er

det de rigtige frispark, der bliver dømt – og kan dommeren f.eks. skelne mellem de rene tacklinger og dem, hvor manden tages med. Er der styr på forseelser med armene, hvad enten det drejer sig om albuer, holden, puffen eller hands – og på vurderingen af berøven af oplagt scoringsmulighed over for det at stoppe et lovende angreb (henholdsvis rødt og gult kort). Går vi op i helikopteren, handler det om kontrol over kampen til enhver tid, og hertil hører at kunne fornemme kampens atmosfære og kunne justere sine indgreb, når kampudviklingen gør det nødvendigt. Formår dommeren at skabe flow i kampen, eller tager han for meget med, så det hele bliver hakket i stykker – og kommer hans afgørelser hurtigt, så det ser logisk og tydeligt ud? Der er også mere tekniske punkter som brug af fløjte og kropssproget ved markeringer – og meget andet.

Så er der et område, som man kunne kalde *disciplin og kontrol*. Det lyder håndfast, men det dækker f.eks. områder som de rigtige kortfarver på de rigtige tidspunkter i relation til styring af kampen. Ikke bare selve vurderingen af kort eller ej, men også måden, som kortet bliver serveret på. Alle har set et helt korrekt kort blive vist ved en håbløs procedure – og det omvendte. Der er ikke nogen autoriseret standardprocedure, men hovedsagen er, at den er hensigtsmæssig. En helt klassisk fejl er, at dommeren på vej hen til spilleren allerede har kortet i hånden langs siden, uden tvivl for at berolige resten af forsamlingen med, at der nok skal ske noget. Men hvis de fem sekunder hen til spilleren giver dommeren lejlighed til at genoverveje kortfarven – typisk rød i stedet for gul – er det svært eller nærmere umuligt at lave om, uden at det kommer til at se bøvlet ud. Til dette område hører også, om dommeren tillader, at hans autoritet anfægtes ud over det rimelige. Vi har ofte set sammenstimlen omkring dommeren for at protestere – og hvordan reagerer dommeren på det? Reagerer han forkert, kan hans myndighed hurtigt lide et knæk. Spillerne herhjemme er nu ikke så slemme endda (med enkelte udprægede undtagelser), men i f.eks. Sverige havde man for et par år siden store problemer med det. Jeg har set klip fra svenske kampe på højeste niveau, som nærmest tangerede en gyserfilm.

Et område som *fysisk kondition og placeringsevne* er blevet et stort fokusområde de seneste år. Ikke mindst, fordi spillet bare går hurtigere, og dommerne skal selvfølgelig følge med.. Så ud over at konditionen skal være i orden, er det også vigtigt at kunne disponere kræfterne, så man hænger på til det sidste – ikke mindst fordi de sidste minutter ofte giver omstilling på omstilling, især hvis holdene ikke er tilfredse med resultatet. Kan dommeren finde ud af at placere sig fornuftigt på banen i forhold til holdenes spillestil (for igen er der ikke nogen standardløsninger, selv om man sagtens kan opstille nogle generelle retningslinjer) – og i den måske mere upåagtede afdeling, om dommeren kan variere sine positioner ved f.eks. hjørnespark, så spillerne ikke lurer, hvor han altid står, og laver forbrydelserne i den blinde vinkel? Skifter holdet system undervejs, så dommeren pludselig helst skal være et andet sted? Forudseenhed for næste spilfase er et must for ikke at komme til at løbe for mange forgæves skridt – og så skal placeringen i forhold til eventuelle linjedommere naturligvis være afpasset, så de to parter har glæde af hinanden.

Det bringer os over i vurderingen af *samarbejdet med linjedommere og fjerdedommer*, hvis vi har dem med. Er øjenkontakten og ansvarsfordelingen i orden, så man undgår synlige misforståelser, hvor man står og peger hver sin vej? Omvendt er det også en del af samarbejdet, at dommeren tør vise selvstændighed, hvis han mener, at linjedommeren tager fejl, for i sidste ende er der kun én chef, og vi skulle gerne have den rigtige afgørelse på bundlinjen. Nu om stunder har man headset på de højeste niveauer og linjedommerflag med

bip, der aktiverer en sensor på dommeren, men teknikken kan svigte, og så er den gode gamle øjenkontakt essentiel.

Og til sidst er der det diffuse begreb *personlighed*. Hvordan virker dommeren på banen? Er han for dominerende eller eftergivende, formår han at vise sig frem på en måde, så spillerne har en naturlig respekt for ham? Kan han løbes om hjørner med eller påvirkes – er hans reaktioner logiske og forudsigelige?

Når man har vurderet kampen med alle disse ting, giver det en sammenhængende beskrivelse af præstationen, og så suppleres den med op til tre fastholdelsespunkter, hvor dommeren har gjort et særlig godt indtryk, og som han bare skal blive ved med – og op til tre udviklingspunkter, som dommeren med fordel kan arbejde med. Som man kan se, er fokus på udvikling snarere end egentlig bedømmelse (selv om der kommer en karakter) – der er alligevel ikke nogen, der kan ændre på de fejl, der er blevet begået, så nu er kunsten at undgå at komme i en situation, hvor de sker igen.

Der er naturligvis de klare potentielt kampafgørende fejl, som nødvendigvis skulle ske igen. Men man kan nok godt sige, at de fleste værdsætter den dommer, som dømmes på et stabilt højt niveau, og som så en sjælden gang løber ind i en af de klare dommerfejl, som rammer overskrifterne. Hellere ham end den dommer, som hver gang har nogle mindre ting, der giver ham problemer, og som trækker præstationen nedefter.